

pomni vsled nekaterih enakosti z malimi in — kar je še tehtnejše — da se je otrokova mislenost užé nekoliko ojačila proti koncu šolskega leta, vendar pa je treba pomisliti, kako redko kedaj da se rabijo velike črke nasproti malim in posebno pa še v slovenščini, v kateri se od samostalnikov **le** lastna imena pišó z veliko začetno črko. Kder pa čas in jezikova svojstvenost zavirata, ne pomaga še tako dobra knjiga (abecednik). Iz takega razmišljanja — mislim — sme se sklepati resničnost moje opombe, da se otroci v I. šolskem letu mnogo hitreje in površneje učé velikih črk nego malih.

Slednjič omenjata gospoda tovariša, da je drugi del Heinrich-ovega abecednika namenjen za I. šolsko leto in ne za II. Jaz pa mislim, da se dá to tako malo brez uvetno trditi, kakor da bi jaz rekel — česar pa nisem —, da je ta abecednik namenjen za I. in za II. šolsko leto.

Heinrich je izdal — kakor znano — še drug abecednik, za „pet- in večrazrednih ljudskih šol“, iz česar se dá sklepati, da je prvi abecednik namenjen za manjrazredne ljudske šole, tedaj tudi za eno- in dvorazredne. In ako ta abecednika po vsebini primerjamo, najdemo, da je prvi abecednik (za manjrazredne ljudske šole) obširnejši (40 str. + 56 str.) od drugega (z 72 stranmi). Ta razlika gledé vsebine pač ne kaže, da bi bil v oceni imenovani abecednik namenjen izključljivo le za I. šolsko leto. Še tehtnejši dokaz podaje Jos. Saatzer v svoji metodični knjigi „Das zweite Schuljahr“, v kateri obravnava berilne sestavke iz **II. dela** Heinrich-ovega abecednika. Iz te specialne metodike, posebno pa iz oddelka „B. Lesen“ bi mogel navesti nekateri ošežen dokaz, s katerim bi obveljavil trditev gg. tovarišev o Heinrich-ovem abecedniku, ali odgovor mi pod peresom užé takó preveč narašča.

Toliko na odgovor v 6. listu „Tovariševem“.

(Dalje prih.)

Knjiga Slovénka

v
XIX. veku.

Mihael Stojan r. 1. sept. 1804 v Teharjih poleg Celja, učil se v Celju, Mariboru, Gradcu, Celovcu, mašnik l. 1829, služil duhovnik v Trebovljah, pri Novi Cerkvi, v Reki, od l. 1839 na Gomilskem, od l. 1846 dekan v Braslovčah, kjer je u. 10. apr. l. 1863. — „Rajniki so bili eden najsrčniših prijatlov rajnega škofa Slomškega, in eden iz tistih časov, v katerih smo domoljube še na prste lahko prešteli. Ponižen in pohleven mož so bili nevtrudljiv delavec v vinogradu Gospodovem pa tudi izvrsten slovensk pisatelj“ — pišejo Novice 1863 str. 118. — „M. Stojan, mož v vsakem oziru po volji Božji, slovensk pisavec in izvrsten domoljub, soseben prijatelj ranjcega škofa Slomškega“ — pravi Danica 1863 str. 95. — Pisariti jel je slovenski zgodaj s Slomšekom in prva njegova knjiga utegne biti:

a) Molitevna ura pred sv. Rešnim Telesam okoli l. 1832 — v Celovcu;
b) Nauk porodništva za babice po nemških poslovenil krog l. 1837 — v Gradcu;
c) Hrana evangelskih naukov — spisali dušni pastirji — mej njimi bil je M. Stojan (Zbr. Sp. I. 234);
d) Troje ljubeznivih otrok: Kapelica l. 1838 sp. M. Stojan (I. 232);
e) Mnemosynon Slavic. 1840 str. 16—27: Govorica k' pervimu obhajilu otrók. Iz nje bodi na primer:

„Denašna nedela se imenuje bela nedela, ino ravno to ime se ji po pravici spodobí. I. Že v' starih, pervih časih keršanstva je to ime dobila ker so tistokrat odrašeni ljudje, nevero zapustivši, v keršanstvu dobro podučeni, na veliko saboto ker-

šeni bili. Per svetim kersti so lepo belo oblačilo dobili, katero so do prve nedele po veliki noči nosili, vsaki den v njem oblečeni v cerkev prišli ino po tem, ko so denašna nedelo vsi skupej sveto obhajilo zopet prijeli, svojo božjo službo zvesto opravili, so belo oblačilo izslekli, ga shranili, ter so v družbo drugih kristjanov stopili, ino se po šegi svojiga stanu nosili itd. — 2) Ravno za to je sveta cerkev zapovedala, da mora vsak odrašen kristjan, če hoče njeni otrok biti, v svetim velikonočnim časi oblačilo svoje duše skoz zakrament svete pokore tako lepo očistiti, de bo vreden jiti k sveti mizi božji. Tudi vsak le koljkaj skerbem kristjan si perzadene, de do denašne nedele belo oblačilo gnade božje nazaj dobí, ter se spet s svojim Jezusam sklene. Po vsim tem se lahko spozna, zakaj se denašna nedela med vsimi drugimi po pravici bela nedela imenuje itd. — 3) Tretjo veliko pomembo denašne bele nedele dones tukaj očitno vidite: izvoljeno število . . . mladenčičev ino . . . devic (deklic), ki so bili pred . . . alj . . . letami ravno na tim sv. mesti keršeni, na katerim zdaj krog mene stopijo, in zavupam, na duši čisti in pobožni, kakor snažni na telesi . . . Zavupam, de ne bojo nigdar pozabili imenitniga dne svojiga perviga obhajila, kateri častitlivi den jim je dones prav za prav bela nedela itd.“

f) Svetiga Franciška Zalezja nekdanjiga škofa v Genevi Filoteja alj prijazna roka pobožno živeti. Poslovenil ino z molitvami za cerkuv in nekterimi drugimi pomnožil neki dušni pastir — Mihael Stojan — Lavantinske škofije. Pregledal ino priporočil Anton Slomšek, Vozeniški fajmošter. V Celovci 1842. 8. 350. Nat. J. Leon. — II. 1851. 8. XIV. 337.

g) Voditelj proti oblubljeni deželi. Nauki, tolažleji ino molitve za bolne ino vmirajoče kristijane. Na svetlo dal Mašnik Lav. Škofije. V Celovci 1843. 8. 212. Nat. J. Leon. — „Bukve. Takih ene, ktire za drugimi predobrimi, v Ljublani na svetlo danimi v keršanske hiše si pota išejo, so tudi pričejoče. Spisane so večidel po nemških bolniških bukvah Gospod Martina Prukerja, nekdanjiga fajmoštra na Pajerskim itd. — pravi v „Predgovoru.“ — Na koncu se nahaja: Synopsis ritualis Romani in visitandis, providendis et adjuvandis infirmis — qua appendix — str. XXXV.

h) Sveti Evangelji z' molitvami ino branjam na vse nedele ino godeve. V Celi. (Kerš. nauk. Križov pot. Navadne litanije ino pesmi.) I. 1845. — II. 1850. — III. 1857. 8. str. 661.

i) V Novicah nahaja se nekaj njegovih lepih in podučljivih sestavkov. — „Poleg velikih kupov bogoslovskih knjig in časopisov si našel pri njih vse, karkoli se je v slovenskem jeziku tiskalo, pa tudi v ilirskem jeziku so se marljivo vadili; in s posebnim veseljem poezije Kačičeve prebirali. Razun Novic, katerim so bili od prvega začetka poseben prijatelj in priden dopisovalec, so ležale na njih mizi tudi Ilirske narodne novine z ilirsko Danico in njeno sestro Zoro dalmatinsko“ . . . Na prošnjo Kmetijske družbe v Ljubljani so tudi visoko cenjeno knjižico k) Miloserčnost do živali spisali slovensko ter vravnali v keršanskem duhu, s čimur so se družbi tolikanj prikupili, da jih je izvolila za častnega uda svojega (Drobt. I. XIX. str. 158. — Primeri: Jezičnik XX. str. 7).

l) Ludovika Blozja napeljevanje h' keršanskimu življenju — je vravnal za Slovence in preskrbel, da sta knjigo v čedni obliki na svetlo dala dva mlada duhovna v Ljubljani (L. Jeran in N. Zic) l. 1847, 2. str. 126. — Spisal je nadalje dve molitveni knjižici: m) Ključek zlat nebeških vrat in n) Dušni raj; prva je bila trikrat, druga pa petkrat natisnjena v Gejgerjevi zalogi (Drobt. XIX. str. 158).

o) Nad vse pri srcu so mu bile Drobtince, v kterih se po vseh tečajih nahajajo njegovi vezani in nevezani spisi; tako na pri. l. 1846: Zadovoljna nona; l. 1847: Ve-

černa pesm, Keršanska beseda za vojake; l. 1848: Nauk od pregrehe nečistosti str. 53—65; l. 1849: Korl Ljubej, mladine posebno dober pastir, Franc Ksaver Fričko, mašnik po volji božji, Kosič in vrabič, Tica nespametna; l. 1850: Sv. opravilo perviga sv. obhajila za otroke str. 46—58, Sreča svetiga obhajila, Večerno pozdravljenje Jezusa; l. 1851: Šola na Visokem; 1855: Brežna Mica; 1856: Predgovor o češčenji sv. Martina sploh in posebej v naših krajih, Nevkusova Elizabet, Počešenje presv. Serca Jezusoviga; 1857: Šestero premišljevanje, za Slovence nabral iz knige: Katholischer Hausprediger — von Dr. Joseph Franz Allioli — Stojan (str. 87—120); l. 1858: Pokora na smertni postelji itd. — Za vzgled bodi v vezani besedi iz Drob. l. 1849:

Tica nespametna.

1. Tičica prepevala V hišici zeleni, Sem no taj je letala, V sili bla nobeni; Pela je: Dobro je Tukaj le.	2. Druge tice morajo Živež si jiskati, Po zimi zmerzujejo, Morajo stradati. Men' se pa Vsakiga Dosti da.	3. Jastreb vgloda tičico, Se pred okno vsede; Pravi: Oj ti srotica, Gledaj nas sosede; Prosti smo, Kar hočemo, Počnemo.
4. Z verha v verh se vzdignemo; Gore no planine, Vesi, mesta naše so, Hrihje no doline. Letamo, Pojemo, Vživamo.	5. Kadar zima bliža se, Pa za soncam gremo; Če nam tukaj merzlo je, Tople kraje vemo. Tičica Lušno je, Vzdigni se!	6. Tica z hišce se spusti, Jastreb jo popade; Ko jo davi no mori, V smehu jo spodbáda: Tičica, Zakaj s' pa Z hišce šla?

* * *

Kdor prederzno govori
Sveti ver' nasproti,
Te le oslepit' želi,
Glej, de te ne zmoti;
Spomni se
Nemce
Tičice!

p) Jako ljuba mu je bila Zg. Danica, v katero je večkrat dopisoval, tako na pr. l. 1849: Izreki sv. Nila opata od molitve (št. 13); Čuda božje v naturi rož in zeliš (l. 25); Sv. Avgušтина izpoved vere, kar tiče gnado, v kateri in po kateri popolnamost vere obstojí (l. 1849 št. 47 — 52; l. 1850 št. 1—5) itd. itd.

r) Marije rožen cvet — je knjižica za prve Šmarnice, poslovenil z duhovnim svojim pomočnikom Stojan. — Molitvene bukve s premišljevanjem in počešenjem nar svetejših serc Jezusa in Marije. V Celovcu nat. Leon. 1855. 12. 414.

s) Naposled imenujejo se Drobttince, katerim je on bil vrednik po želji Slomšekovi, in te so:

Drobttince za novo leto 1856. Na svetlo dal Mihael Stojan, Braslovški dehant. XI. U Celovcu. Leon. X. 310. — L. XII. 1857. XX. 237. — L. XIII. 1858. VIII. 351. — L. 1859 — 1860. XIV. V Gradci str. 274.

L. 1856. Z Božjo pomočjo pride tukej XI. tečaj „Drobttince“ na svetlo. Priserčna zahvala Njih Milosti, prečastitemu Vtemelitelju tega letnika, in vsakega tudi pričujočega tečaja prvemu Pomočniku, pa tudi vsim drugim blagoserčnim Gospodom pisateljem, katerih sostavke pričujoč tečaj zapopada! . . . Temu tečaju se bo poznalo, da se je vred-

ništvo premenilo: upam pa s prihodnim tečajem svojim visokim prednikom vsaj kake stopinje bližej priti, seosebno, ker se že zdaj delo prihodnjega leta po malem naravnava itd.

L. 1857. Poklone se spet s priserčnim pozdravom nov tečaj „Drobtinc“ vsim častitim bravcom . . . Sostavki obsegajo mnogoverstne stvari, kakor je „Drobtincam“ že od njih začetka šega; vodilo vsemu je pa „Eno potrebno“, prav kakor nam je svoje dni sloviti učenik Ahacel, on, mož v vseh vedah dobro najden pa ves pobožin naročal, da naše pisanje bodi. To stori, da pobožen Slovenec toliko rad po „Drobtincah“ seže. — Bo tedaj sam sebi dobro storil, kdor si jih omisli. Dobro storil bo pa tudi svojim bratom, ker je čisti znesek v povzdigo našega še mladega slovstva namenjen — za društvo sv. Mohorja. — Povsod se nahajajo društva, ki dobre knjige po niski ceni na svetlo spravljajo: nikarmo, da bi med nami tako društvo opešalo! Bi bilo pač vendar kaj prav, da bi vsak, ki mu je za povzdigo našega slovstva, pa za pravo keršansko omiko kaj, bil úd tega društva; sam knjige jemal, pa še po verh iz velike zaloge tega društva ktere kupil, spečati jih ali pokloniti komu, da bi vendar tudi mi t e r d n o „slovensko matico“ imeli itd.

L. 1858. Kakor poprejšnih dvanajst prinese tudi pričujoči tečaj „Drobtinc“ mnogoverstnega blaga. Zapopadek knjige pa tudi njeni obrazek — oboje stori, da se bo tečaj naverstil poprejšnim vse pristojno. Za obrazek . . . letos podoba sv. Justa, Teržočana in zdaj patrona starega mesta Tersta in cele tamošne Škofije . . . Sostavki so po večini izvorni; da se je tudi še prevodov vmes naverstilo, ne more biti od škode: saj tudi vertnarji išejo še po drugot cvetlic, da jih med domače naverstijo, ne iz sile, ker domačih čez več imajo in jih še oddajajo; pa lepota verta se povikša, ko se verste cvetlic množé. Bog plati . . .! Priporočim se pa vsim tudi za prihodnji tečaj — za pomoč kolikor toliko: tudi drobtinčica se bo hvaležno sprejela.

„Mihael Stojan, knezo-škofijski Lavantinski duhovni svetovavec, dekan in far-mešter Braslovški, začasni vrednik Drobtinic“ — je naslov izvrstnemu životopisu, ki ga je priobčil v Slomšekovih Drobtinicah l. 1865—1866 str. 128—182 preč. Fr. Kosar, dekan Kozjanski, kjer je str. 159 brati p.: „Res je sicer, da kar slovniško pravilnost tiče, se najdejo v vseh teh knjigah (Stojanovih) mnogi pogreški, pa tačasna pisava se ne sme meriti po stopnji sedanjega jezikoslovnega znanja. Reči se mora, da za svojo dobo so bili Stojan eden zmed tistih, ki so naj bolj čisto slovenski pisali, zlasti pa slog naj bolje v slovenskem duhu obračali“. . . „Naj lepši grobni spomeniki so tisti, ktere si človek sam v življenji postavi s krepostjo in dobrimi deli. In tako so storili Stojan. Kakor pisatelj so si častit spomenik postavili na zemlji slovenski; njih ime se bo v versti duhovskih pisateljev hvaležno imenovalo od roda do roda . . . Kakor mešnik . . . kakor dušni pastir . . . — Trojni spominek pa jim pripravijo tudi njih duhovni otroci, njih znanci in prijatelji. Hvaležna Braslovška fara je postavila na njih grob lepo kapelico, ki je stala nad 400 gld. Dolžnost škofije in slovenskega naroda pa so letošnje Drobtinice prevzele. Ravno s tem životopisom so hotle Stojanu spominek postaviti v domači škofiji, da se Stojanovo ime hrani kakor žlahtna svetinja za zgodovino škofijino; pa tudi spominek za slovensko zemljo, da kardkoli se bo zgodovina slovenskega slovstva pisala, se tudi dostojno opominjajo dela Stojanove.“

Simon Rudmaš r. 21. okt. 1795 v Št. Vidu v Junski Dolini na Koroškem, učil se v Doberli Vesi, latinskih šol v Celovcu, modroslovskih nauk v Gradcu, bogoslovnih v Š. Pavlu in v Celovcu, kjer je posvečen bil za mašnika l. 1821, in služil nekaj časa v Doberli Vesi, v Št. Andražu, od l. 1827 bil katehet in vođja glavni šoli v Celju, ktero je povzdignil v vzgledno s štirimi razredi, in vredil v deško in dekljiško, od l. 1839

predstojnik normalni šoli v Trstu, od l. 1850 c. k. šolski svetovavec in nadzornik ljudskih šol na Koroškem, kjer je umrl 30. junija 1858. — Mnogo, premnogo se je trudil za povzdigo in razvitek ljudskih šol po mestih in po deželi, za dobre ljudske učitelje, za njih omiko in tudi za zboljšanje njihovega stanú, vtemeljil posebno ustanovo za podporo ubogih šolskih pripravnikov, šolo za sadjerejo in muziko, bil nadzornik tudi novi realni šoli v Celovcu itd. — „Rudmaš pa ni bil samo učen in izversten šolnik, bil je tudi iskren domorodec, da je malo taci. Koliko je na Koroškem za slovenščino storil, je vsakemu dobro znano; po vsi pravici se more imenovati največi steber slovenske narodnosti v Koroških šolah. Rudmaš je bil tudi slovenski pisatelj.“

Spisal je a) Potovanje v Krajclingo. — Da bi se z lastnimi očmi prepričal, kako so šole drugot uravnane, je obhodil Švajco in še nekatere druge kraje, in kar je tu lepega in koristnega vidil in slišal, je popisal v slovenskem jeziku v knjižici „Potovanje v Krajclingo“, ki jo priporočujemo vsem učiteljem za berilo (Koleda l. 1859 str. 115).

Nekoliko časa bil je vrednik b) Jadranskemu Slavjanu, v kojem se nahajajo nekateri njegovi spisi.

L. 1851 napové se „Učiteljem ljudskih šol na Koroškem“ c) v Slovenski Bčeli (str. 60. 61) na pr.: „Poklican sem od presvitlega cesarja, naj lepše in naj žlahtnejše polje u svojej ljubej domovini obdélovati. Da se za to visoko čest saj enmalo hvaležnega skazem in vas, ljubi učitelji, prav prijazno pozdravim, sem namènil, 400 rajn. — štiri sto rajnišov — kovanega denarja u c. k. avstrijskih dvajseticah na to razdéliti in obrniti, da bi ž njimi znotrajne šolske zadeve na višjo stopnjo povzdignul, in ljubezen do svojega materskega jezika obudil. Tih 400 rajnišov se bode takole razdélilo itd.“ — V ta namen jame v Slov. Bčeli l. 1851 spisovati: Kratek navod v številoslovje (Teč. II. sv. 1. str. 76—170 in sv. 2. str. 11—188) z naslednjo vpeljavo in skončavo: „Vidil sem čez deset lét v Terstjanskih šolah tako podučevati, da je nauk veliko dobrega in veselega sadja donesel. Kar sem tam s dobrim uspehom izpeljavati vidil, bi rad vsim učiteljem svoje ljube domovine priporočil. Še nam mènkažo bukvice, ktere bi pokazale, kako bi bilo naj boljše in naj hitrejše učence iz glave rajtati učiti. Za tega voljo pri tem nauku še kjer bodi na kej napčnega naletimo, in vidimo, da veliko učiteljev te nauk še clo nič ne pozna, ali pa da se pri njem tako obnaša, da sebe in otročiče brez dobrega sada muči (str. 76) . . — Tristavka (Regel de tri) . . Otroke u takem računjenju vaditi, ni prazno slamo mlatiti, ves trud se pozdej obilno poplača. Tako vajeni otroci bojo pozdej vsak račun u številkah lahko, urno in brez pomote izdelati kos. — Kako in kedaj se pa imajo učenci k poslednjemu računjanju napelevati, bodemo prihodno leto se pomenkovali. S Bogom (str. 188)! — Spiše torej

d) Kratko številoslovje alj navod, kako učence iz glave rajtati učiti. V Celovcu nat. Kleinmayr. 1852. 8. str. 40. — Njegovo je menda v „Ponovilu potrebnih naukov za nedelske šole na kmetih“. U Beču 1854. — IV. Številoslovje (str. 373—423). Čveterere rajtbe drobežev, primere in ravnomerine, prosta tristavka; verižni račun, izrajtba obresti, družtvinski račun, izrajtba zmesi, dobička in zgube, mere itd. (Slomšek. Zbr. Sp. Lend. I. str. 247).

e) Povabilo k društvu sv. Mohora l. 1852 je podpisal tudi Simon Rudmaš, c. k. šolski svetovavec na Koroškem, v začasnem odboru, v kojem je marljivo deloval. — V Drobtincah l. 1853 je priobčil „Navod, kako bi se pervinci u nedelskih šolah pisati in čitati ob jednom, ali pišaje se čitati učili“. — Kakor v Bčelo, dopisoval je tudi v „Oest. Schulbote“ ter sostavil v nemškem jeziku „Beiträge zum Methodenbuche“. — Kaj vspešno je deloval po učiteljskih shodih, v kterih je skazoval šolnikom tudi djansko, kako naj se mladina podučuje v raznih tvarinah. Tako na pr. pri „Učitelj-

skem shodu v Št. Mihoru^a, o katerem piše M. Majar: . . . Poslednič smo podpisali vsi pričujoči zapisnik. Popred ko k obljedi gremo, je še rekel p. n. g. Rudmaš, — hočem še jedno prigodbo povedati: „Neki pošten kmet pride v gostilnico, se vsede k mizi, kjer je že nekaj gospode južinalo, si ukaže prinesiti tudi južino, se pokriža in obmoli pred jedjo po svojej navadi, ravno tako po jedi spet obmoli in se pokriža. Posmehovaje mu reče jeden gospodec: Ali pri vas vsi tako molijo pri jedi kakor ti? Kadar k tem svojim ljudem prideš, reci, da jih pozdravim. Kmetič odgovori: To ne smem. Naši ljudi bi me debelo in gerdo gledali, ako bi jih od nekoga pozdraviti hotel, ki ne moli pred jedjo in po jedi. Pri nas taki ne sedé pri mizi, temoč so le v hlevčičih (svinjskih). Se malo prikloni rekoč: „Zdravi ostanite gospod!“ in odide. V nekterih krajih, reče dalje g. svetovavec, opuščajo molitve pred jedjo in po jedi; mi to staro in lepo navado podpirajmo in kjerkoli jeden izmed nas zavzmlje pri kakoj gostiji prvo mesto, naj glasno obmoli pred jedjo in po jedi. To je g. Rudmaš tudi sadaj storil. Bili smo pri gostiji prav židane volje, pelo se je po nemško, po slovensko in še po italiansko smo jo skusili itd. (Slov. Prijatelj 1856 str. 130).“

Čisti znesek vseh spisov je Rudmaš odločil za pomnoženje svoje ustanove za podporo šolskih pripravnikov. — Celjani so ga bili izvolili za svojega častnega meščana; Lavantinsko knezoškofijstvo za škofijskega duhovnega svetovavca; Teržaçani za srenjskega svetovavca, kajti silno se je trudil kot vodja teržaških šol za povzdigo in pomnoženje ljudskih šol in za potrebne poprave v šolskem poduku. Gl. v Slovenski Koledi za l. 1859: Simon Rudmaš, c. k. šolski svetovavec in nadzornik ljudskih šol na Koroškem (str. 110—116). — „V obhoji je bil sama prijaznost in dobrota; vse, kar je zamogel, je razdelil med uboge; posebno pa je podpiral šolske pripravnike, da bi si iz njih priredil čedalje več sposobnih učiteljev za ljudske šole. Z Rudmašem je padel močen steber narodnosti naše na Koroškem; v njem so zgubile šole in ubogi učitelji svojega naj skerbnjšega varha in naj boljšega očeta. Naj mu sveti večna luč (Glasnik Slov. 1858. 2 zv. str. 37)!

Slomšek kot pedagog.

(Dalje.)

Poglejmo zdaj, kako in v kakšnem redu je Slomšek spisoval šolske knjige. Naj potrebnejša šolska knjiga je abecednik. Užé l. 1833., ko je Slomšek v počitnicah potoval po slovenskem Štajeru, pečal se je v družbi s slovečim slovenskim pisateljem Murkotom (bil je takrat še bogoslovec), da popravita tako zvaní „Namenbüchlein“, menda slovensko-nemški. Kot vneti šolski nadzornik bil bi Slomšek gotovo rad spisal že to in uno potrebno slovensko šolsko knjigo, ako bi mu bilo dovoljeno, da bi jo bil rabil v šoli. Ker mu pa ni kazalo pisati šolskih knjig za vsakdanje šole, sestavil je pa za nedeljske šole, za rabo učiteljem in za privatno učenje knjigo, s katero si je pridobil neizmerno veliko slavo in zaslugo. Ta, že večkrat omenjena knjiga je izišla v prvem natisu l. 1842., v drugem l. 1848. in v tretjem natisu l. 1857. Kosar imenuje to delo krono vseh Slomškovih literarnih proizvodov. Knjiga je tako zaslovela, da so celó v daljni Moskvi osemdeset iztisov naročili. Prvega natisa naslov se tako glasi: „Blaže in Nežica v nedeljski šoli. Učiteljam in učencam za poskušnjo spisal Anton Slomšek, Vozeniški fajmošter. V Celji 1842. Natisk in papir od Andreja Lajkama naslednikov v Gradci“. Vel. 8m. l. — XVI. in str. 270. Kakor razvidimo iz Lendovšekove bibliografije, bila je prva učna knjiga za vsakdanje šole „Mali Blaže v prvi šoli“. Začela se je menda rabiti l. 1850., koj potem, ko je bilo ministerstvo zaúkazalo Štajerski guberniji, da se v